

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКІ МЕХАНІЗМИ ІДЕОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

Денисова Єлизавета Олексіївна

здобувачка IV курсу факультету психології, політології та соціології

Науковий керівник: Мамонтова Елла Вікторівна

доктор політичних наук, професор,

професор кафедри політичних теорій

Національний університет «Одеська юридична академія»

м. Одеса, Україна

Сучасні міжнародні конфлікти характеризуються активним використанням інформаційного простору як інструменту політичного впливу. Поряд із військовими діями держави застосовують інформаційно-пропагандистські технології, спрямовані на формування суспільної думки, зміну політичних установок населення та легітимацію власних політичних рішень. У контексті російсько-української війни інформаційна складова стала одним із ключових елементів гібридного протистояння. РФ активно використовує пропаганду, дезінформацію та маніпулятивні комунікаційні практики для впливу на політичну свідомість населення, зокрема на тимчасово окупованих територіях України.

Метою дослідження є аналіз інформаційно-пропагандистських механізмів ідеологічного впливу, які використовуються Росією на тимчасово окупованих територіях України, а також визначення основних інструментів формування пропагандистських наративів та їх впливу на суспільну свідомість населення.

Інформаційно-пропагандистський вплив на тимчасово окупованих територіях України здійснюється через комплекс взаємопов'язаних механізмів, серед яких значну роль відіграють засоби масової інформації, цифрові платформи та контроль інформаційного простору.

Значну роль у поширенні пропаганди відіграють медіа. Через телевізійні канали, інтернет-сайти та соціальні мережі поширюється інформація, яка підтримує російські політичні наративи. У результаті населення отримує інформацію переважно з контрольованих джерел, що впливає на формування громадської думки.

Одним із ключових елементів інформаційного впливу є створення пропагандистських наративів, які поступово закріплюються

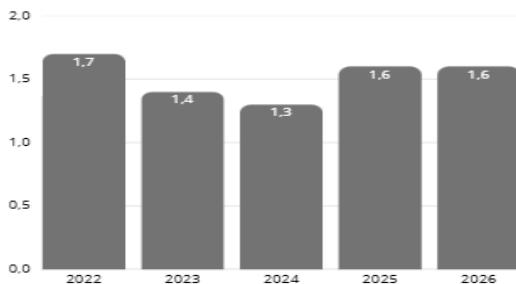
у суспільній свідомості та впливають на процес формування політичних переконань населення. У межах інформаційної війни активно використовуються символи, емоційно забарвлені повідомлення та маніпуляції значеннями політичних понять, що дозволяє створювати викривлене сприйняття подій і політичних процесів.

У російському інформаційному просторі активно використовувалися штучно створені політичні конструкти, зокрема «Новоросія», «ввічливі люди» (бойовики з автоматами) або «народні губернатори». Одночасно застосовувалися пропагандистські маркери, такі як «фашисти», «хунта» або «карателі», які використовувалися для формування негативного образу української влади. Подібні інформаційні конструкції сприяють формуванню викривленого сприйняття подій та легітимації російської агресії [1, с. 39–40].

Поширеним методом інформаційного впливу на тимчасово окупованих територіях є так зване «інформаційне голодування», коли обмежується повний вільний доступ населення до джерел інформації (газет, інтернету та інших інформаційних ресурсів). У таких умовах залишаються переважно підконтрольні окупаційній владі медіа, у яких активно поширюються звинувачення на адресу української влади та формуються негативні інформаційні наративи. При обмеженому доступі до альтернативної інформації цей метод вважається одним із найбільш ефективних інструментів пропагандистського впливу.

Також використовується метод переконання, який є одним із ключових прийомів впливу на аудиторію і часто застосовується у поєднанні з інформаційним «голодуванням». Його метою є переконати населення у певних цінностях, нормах та моделях поведінки, що поширюються засобами пропаганди. У таких випадках часто використовуються узагальнені або так звані «пишні» фрази, які мають загальноприйнятне змістове наповнення та самі по собі створюють переконливий ефект [3, с. 51–52].

Окремим аспектом інформаційно-пропагандистської діяльності Російської Федерації є значні фінансові ресурси, які спрямовуються на розвиток медійної інфраструктури та інформаційних кампаній. За наявними оцінками, щорічні витрати Росії на пропаганду становлять понад мільярд доларів. Зокрема, у 2022 році ці витрати оцінювалися приблизно у 1,7 млрд доларів, у 2023 році – 1,4 млрд доларів, а у 2024 році – 1,3 млрд доларів. У подальші роки спостерігається зростання фінансування, яке у 2025–2026 роках становить близько 1,6 млрд доларів щорічно. (рис. 1) [2].

Рис. 1. Динаміка фінансування пропагандистських медіа Російської Федерації (млрд дол. США)

Важливим напрямом ідеологічного впливу на тимчасово окупованих територіях є робота з молоддю та освітнім середовищем. Діти та підлітки є особливо вразливою аудиторією для інформаційно-психологічного впливу, що робить освітні установи одним із ключових інструментів пропаганди. У багатьох навчальних закладах на окупованих територіях освітній процес супроводжується заходами так званого «патріотичного виховання», які спрямовані на формування лояльності до Російської Федерації та її політичних нарративів.

У межах таких практик у школах проводяться пропагандистські заходи, під час яких учнів залучають до символічної підтримки російських військових, організовують акції з написання листів та збору допомоги для військових підрозділів. У деяких школах на тимчасово окупованих територіях запроваджуються регулярні церемонії підняття російського прапора та виконання державного гімну РФ. Подібні заходи спрямовані на формування у молоді відповідних політичних орієнтацій та зміни їхньої ідентичності.

Водночас пропагандистські кампанії використовують резонансні події для формування необхідних інформаційних нарративів. Зокрема, після теракту в концертному залі «Крокус Сіті Хол» на тимчасово окупованих територіях проводилися масові інформаційні та пропагандистські заходи, спрямовані на формування у населення уявлення про нібито причетність України до цієї події. До таких заходів залучалися працівники бюджетної сфери та учні навчальних закладів, що свідчить про використання адміністративного ресурсу в інформаційних кампаніях. [4]

Можна зробити висновок, що інформаційно-пропагандистські механізми відіграють важливу роль у здійсненні ідеологічного впливу

Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України. Через контроль медіапростору, поширення пропагандистських наративів, обмеження доступу до альтернативних джерел інформації та використання освітнього середовища формується цілісна система інформаційного впливу на населення. Це свідчить про системний характер інформаційної політики Російської Федерації, спрямованої на формування лояльності до окупаційної влади та трансформацію суспільних настроїв на тимчасово окупованих територіях.

Література:

1. Горбенко С. Р. Пропаганда в умовах війни: засоби та механізми ведення : магістерська робота. Миколаїв, 2023. 103 с.

2. Інформаційна війна Кремля: скільки грошей рф витрачає на державну пропаганду. Слово і Діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2025/10/20/infografika/suspilstvo/informaczijna-vijnakremlya-skilky-hroshej-rf-vytrachaye-derzhavnu-propahandu> (дата звернення: 04.03.2026).

3. Корчига Є. Інформаційна пропаганда та медіа-маніпуляції на тимчасово окупованих територіях України. II науково-практична конференція, м. м. Ужгород, 24 жовт. 2024 р. С. 51–52.

4. Як діє кремлівська пропаганда на окупованих територіях України. центр протидії дезінформації. URL: <http://cpd.gov.ua/main/yak-diye-kremlivska-propaganda-na-okupovanyh-terytoriyah>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-615-0-19>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Матяж Христина Олексіївна

*студентка IV курсу факультету психології, політології та соціології
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Повномасштабна російська агресія кардинально змінила архітектуру безпеки європейського континенту, перетворивши процес розширення ЄС на ключовий механізм стримування. Актуальність дослідження зумовлена тим, що в умовах війни європейська інтеграція України набула принципово нової якості, вийшовши за межі стандартних бюрократичних процедур. Сьогодні цей процес вимагає комплексного наукового осмислення, адже він відбувається на тлі